

פרוטוקול מס' 112

מישיבת ועדה שירותים ציבוריים
יום א', ו' בחמץ תשל"ה - 15 ביוני 1975, שעה 11.00

נ כ ח ז:

חברי הוועדה:
ח. גרוסמן - היו"ר
ל. דיציאן
י. בארי
מ. ידיד
ה. זיידל
פ. שינמן
ח. שמעוני
מ. חריש

מוזמנים:
ד"ר טרמר - הממונה על שירותי בריאות הנפש,
משרד הבריאות
ד"ר רייטר - משרד הבריאות
סנ"צ כספי - משטרת ישראל

מזכירת הוועדה: ש. כרם

ר ש מ ה: מזל כהן

סדר היום: מסקנות בנושא: "עליה בצדיכת הסמים המסוכנים במדינה" -
הצעה לסדר-היום של חה"כ י. בארי.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני פותחת את הישיבה.

אני רוצה להזכיר לחברים, מי שרוצה להגיש הסתייגות, רצוי שיעשה את זה מהר, כדי שאפשר יהיה לשכפל את זה ולחלק לחברי הוועדה.

דבר שני - כל חברי הוועדה קבלו הזמנה ב-22 ליוני לסייר במוסדות לנוער עבריין. היום קבענו סופית את התכנית. אנחנו יוצאים בשעה 9.00 מתל-אביב וחוזרים בשעה 4.00. אלו שתי מוסדות מרכזים, אחד שהוא היה מעון נעול, ושם המקרים הקשים ביותר של נוער עבריין, והשני מצפה ים.

נעבור עכשו לסדר היום של הישיבה:

מסקנות הוועדה בנושא: "עליה בצריכת הסמים המסוכנים במדינה"

מכיוון שחה"כ בארי היה מציע ההצעה לסדר-היום ולי קשה לדבר בגלל צדירות, אבקש את חה"כ בארי שהוא יקרא ויסביר.

י. בארי:

ראשיח לכל, נאחל ליו"ר הוועדה רפואה שלמה.

אפתח בקריאת המסקנות אשר מחולקות לשתיים: א. מעין חומר רקע. ב. המסקנות גופן.

(קורא את החלק הראשון של המסקנות).

נעשה אתנחתא קלה, ואם יש הערות

לגבי המבוא, אז בבקשה.

ל. דיציאן:

לגבי הסיבות שפורטו כאן - האם ישנה חלוקה של הסיבות לפי אחוזים, פחות או יותר? רצוי היה לציין את זה, מכיוון שביער העצום הזה חלק גדול מן המקרים, זה לאו דווקא מהסיבות שפה פורטו: עזובה חברתית, עוני תרבותי, אלא מתוך כסף. אם יש מאן אילו שהם מספרים, היה רצוי לציין את זה, כדי להדגיש את הדבר הזה. אם אין, אין אפשרות לעשות את זה.

ד"ר טרמר:

אי-אפשר לעשות את זה. הסיבות מורכבות והן פועלות ביחד.

ל. דיציאן:

אולי להדגיש שהן מעורבות. פה זה כאילו ארבע קבוצות נפרדות.

היו"ר ח. גרוסמן:

אפשר לציין: "ברוב המקרים קיים יותר מגורם אחד."

ה. זיידל:

אני מציע להוציא את כל הנושא של ישראלים בחו"ל. אנחנו דנים בנושא פנימי וכאן לכתוב: "בשנה אחרונה נתפסו יותר מ-100 ישראלים" - זה לא מצדינינו.

הערה שניה - היות ואנחנו מגישים את המסקנות במחצית חודש יוני, היה רצוי לקבל מספרים מידגמיים על מחצית 1975. זה היה נותן תמונה יותר בהירה.

מ. ידיד:

גם אני תומך בהצעתו של חה"כ זיידל בקשר לישראלים בחו"ל. אני גם לא יודע מדוע אנחנו צריכים לציין שכאן המרכז הגדול ביותר. אפשר לומר, ~~ההצעה שמצריך תשומת לב. אבל, לא צריך לתת ציון שהאזור הזה הוא הגדול בעולם~~ צריכה צריכת סמים משכרים.

היו"ר ח. גרוסמן:

את המלים "הגדולים בעולם" אפשר
למחוק. את ענין הישראליים בחו"ל

כדאי למחוק.

י. בארי:

א. לגבי הגורמים, דומני שחסר כאן
אחד הגורמים. לפעמים, מתחילים
להשתמש בסמים כבריחה מהתמודדות עם בעיות קשות. הם חשים שהם אינם
מסוגלים לעמוד בכך. לדעתי, זה אחד הגורמים החזקים ביותר. לכן,
הייתי מציע להוסיף את זה בין הגורמים, אחרי סעיף 3.

ב. דומני שהמשטרה לא תוכל לספק
מספרים לגבי מחצית הראשונה של 1975, כי הסטטיסטיקה נערכת לא רק
בסוף השנה, אלא הסיכומים נעשים לאחר שהשנה מסתיימת.

סגן ניצב כספי:

קודם כל המחצית לא הסתיימה.

ה. זיידל:

אינדיקציה של רבע שנה, אולי יש לכם?

סגן ניצב כספי:

בכל אופן יש מגמה של עליה
בפעילות שלנו.

מ. ידיד:

אולי כדאי לציין את זה, בלי המספרים.

ל. דיציאן:

אם אנחנו מדברים על מגמה של עליה,
אני לא יודע מה היא החלוקה של
הנתפסים בכל רבע שנה. אם אוסיף, ברבע השנה הראשון יש עליה, אני לא
יודע מה יהיה הממוצע בשנתי. לכן זה מסוכן מאד.

י. בארי:

נכון. לגבי שתי הנקודות שחברי הכנסת
העירו - נאמר כאן: "שהיא מוקפת
פריפריה גיאוגרפית הכוללת כמה ממרכזי היצור והצריכה הגדולים בעולם
של סמים משכרים" - איני רואה מה הפסול בכך. זאת המציאות. אין ספק
ששני הדברים הם בבחינת עובדות: גם מרכזי ייצור וגם מרכזי צריכה
גדולים.

באשר ל-120 ישראלים שעסקו בחו"ל
בסחר סמים, הדברים נמסרו ע"י סגן ניצב כספי מן המשטרה, ולמיטב זכרוני,
אחד מסעיפי המסקנות אפור היה לגנות תופעה זאת.

מ. ידיד:

נגיע גם לזה. פה כדאי להוציא את זה.
המספרים נכונים. אבל, למה לחח

גושפנקא רשמית בכנסת.

י. בארי:

בסדר.

מ. ידיד:

נוציא את המלים: "והצריכה הגדולים
בעולם" ונכתוב: "כמה ממרכזי

הייצור של סמים משכרים", זה מספיק.

י. בארי:

נכתוב: "כמה ממרכזי הייצור והצריכה
של סמים משכרים בעולם". אנחנו
מוחקים את 120 ישראלים שעסקו בסחר סמים בחו"ל.

ד"ר טרמר:

יש כאן מספר 620. אני לא יודע
מאיפה קבלו את זה.

ש. כרם:

זה מדברי מג'יסטר טורנר.

ד"ר טרמר: אפשר לשנות, שמשרד הבריאות מכיר בכ- 1,500 מתמכרים.

י. בארי: אפשר לכתוב: "מספר המתמכרים המוכרים במשרד הבריאות הוא

י. בארי:

כ-1,500."

ד"ר טרמר: לגבי סעיף 4: חוסר הזדהות וכו' - זה כתוצאה מ-1, 2 ו-3. לכן

ד"ר טרמר:

חייבים לומר: כתוצאה מכך...

י. בארי: יכול להיות מעוט שאינו טובל מעזובה חברתית, או מהעדר תנאים, צריך לרמוז, כאחד מסימני המעמד בחברה, דווקא בחברה מבוססת שלא נגועה בסעיף 1, אך כסמל סמבולי למרד היא השתמשה בסמים.

י. בארי:

ד"ר רייטר: נאמר כאן: "בארצות בהן הטיפול מתקדם, שיעור הרצידיביזם הוא

ד"ר רייטר:

97% - צריך לומר שמדובר אך ורק בטיפול באותה מסגרת של טיפול בבית-חולים.

י. בארי: "באותם מקרים שבהם נעשו נסיונות גמילה בבית-חולים לחולי נפש".

י. בארי:

(קורא את החלק השני של המסקנות).

היו"ר ח. גרוסמן: בענין המשאבים, צריך לומר: "לרשות משרד הבריאות" כי זאת

היו"ר ח. גרוסמן:

הכתובת.

י. בארי: "הוועדה פונה לממשלה כי תקצה משאבים מיוחדים למשרד הבריאות לנושא גמילה מתמכרים לסמים מסוכנים וכו'".

י. בארי:

ד"ר טרמר: אולי אפשר לומר: "לטיפול במתמכרים".

ד"ר טרמר:

היו"ר ח. גרוסמן: אפשר לומר את שני הדברים גם יחד: "לנושא גמילה וטיפול במתמכרים".

היו"ר ח. גרוסמן:

י. בארי: אנחנו נכתוב כך: "לנושא טיפול במתמכרים וגמילתם וכו'".

י. בארי:

מ. ידיד: "87% פונים לטיפול מרצונם הם" - כלומר, יש נטייה המונית לבוא להגמל. זאת לא האמת. לכן לא צריך לציין את זה בסיפא.

מ. ידיד:

ה. זיידל: ביחס לסעיף א' - דומני שהוא כתוב בשפה מליצית מדי. מה נקרא: "המסכנת את חוסנם של החברה ושל היחיד להתמודד עם המשימות בפניהם ניצבת המדינה"? זאת הבעיה המרכזית של הסמים? זאת בעיה, שהסם מסכן את האדם, והוא לא מסוגל לעשות שום דבר.

ה. זיידל:

ל. דיציאן: אם תחזור מאה שנה אחורנית תראה, שהמלחמה באופיום הוקמה על נקודה

ל. דיציאן:

זאת.

ה. זיידל: אילו המדינה לא הייתה עומדת בפני משימות, אז מה?

ה. זיידל:

י. בארי:

אם נאמר במקום: "בפניהם ניצבת המדינה" "העומדות בפניהם", זה

בסדר?

בבקשה.

ה. זיידל:

"השימוש בסמים גורם תלות פיזית

ובעיקר נפשית" - במי?

י. בארי:

השימוש בסמים יוצרת תלות בהם, הן מבחינה פיזית ובעיקר מבחינה

נפשית.

היו"ר ח. גרוסמן:

חסר לי פה סעיף. אנחנו אומרים שאנחנו רואים בחומרה את העניין של פריצות לבתי מרקחת. אנחנו יודעים שבתי מרקחת מסויימים ולשכות מסויימות נסגרו. מה הפתרון? אנחנו צריכים לומר מה אנחנו מציעים. אחד מן השניים, או שנאמר, שהעובדים בלשכון צריכים להיות מוגנים...

ל. דיציאן:

באותו יום שאמרו שיהיו מוגנים, באותו רגע היתה התפרצות.

היו"ר ח. גרוסמן:

זה לא מספיק לומר שיש שם אלימות. אנחנו יודעים שרופא ועובד בעכו הוכו למוות. זה קרה וזה קורה גם בתל-אביב. מה התשובה שנותנים לזה?

דבר שני, יכול להיות שזה לא שייך לצריכת סמים, אבל אני חושבת שזה נושא חשוב, שאם האב צורך סמים, שהילדים ינותקו מהמשפחה שלא ינזקו. אני אומרת את זאת, מכיוון שהגיעה אלי ידיעה, מעובדים סוציאליים בראשון לציון, שקופ"ח מחוזית נחנה הוראה להפסיק את הטיפול הרפואי למשפחות של מתמכרים בסמים. פניתי למרכז קופ"ח ושאלתי אם זאת הוראה כללית בכל המרפאות או שזה עניין ספציפי לראשון לציון, וקבלתי תשובה. אב המתמכר לסמים, בא עם הילדים לקופ"ח כאילו לטפל בילדים. באותה הזדמנות הם באלימות ובאיומים מוציאים סמים מן המרפאה. אני לא יכולה להאשים את המרפאה, שאומרת: אני את האיש הזה לא אכניס למרפאה. הבעיה היא, מה קורה עם המשפחות? אני חושבת שמוכרחים להכניס בעניין את המשפחות.

י. בארי:

את מוכנה שנכניס סעיף מיוחד לזה? בבקשה.

היו"ר ח. גרוסמן:

צריך להיות סעיף מיוחד אשר בו אנו פונים למשרדי הבריאות, הסעד וקופ"ח ואומרים: במידה ומתמכרים מבוססים בקופ"ח, צריך לתת טיפול מיוחד למשפחה ולילדים כדי שלא יינזקו מבחינת העזרה הרפואית אשר הם זקוקים לה, ובמידת הצורך לנתק אותם מהמתמכר.

י. בארי:

בסדר.

ל. דיציאן:

לי חסרה נקודה של ההגנה על בתי-המרקחת בתורנות לילה. אנחנו שמענו את זה בהקשר אחר, כאשר דנו בתיקון לפקודת בתי-המרקחת. איגוד הרוקחים טען, כי בזמן תורנות לילה, לא פעם הם עומדים בפני בעיה של תקיפות ואיומים מטעם צרכני סמים והם לא יכולים לעמוד נגד זה, כי חלק לא מבוסס של הרוקחים הם מבוגרים, אפילו צעירים לא יכולים לעמוד בזה. אני מניחה שאם יש במרחב ח"א שלושה בתי מרקחת בתורנות לילה, יש אפשרות שהמטטרה תשים לב לזה, כדי שתהיה להם פחות או יותר הגנה.

החאוננו בפני גם רופאים, שהם בתורנות לילה במגן דוד אדום.

היו"ר ח. גרוסמן:

פ. שינמן: אני רואה כאן ארבע סיבות להתמכרות. השאלה היא אם ניתנת תשובה בהצעות

הללו שמוצעות כאן למצב הקיים. לי נראה, מלבד תשובה אחת יחידה "הוועדה ממליצה להקים מוסדות גמילה מיוחדים במסגרת הקהילה בנסיגה מבתי החולים לחולי-גפש" - לשאר הדברים עדיין לא ניתנה תשובה. התשובה היא כללית מאד. אמנם בסעיף ד' נאמר משהו, אולי יותר משהו, אבל זה בצורה מאד כללית מבלי לפרט או לתת הצעות קונקרטיות איך להתגבר על הדברים. אני חושב שצריך לומר למי פונים כאן.

י. בארי: הוספנו למשרד הבריאות.

פ. שינמן: צריך לתת תשומת לב לפירוט הדברים. אין אני נותן בדיוק הצעות. בכל אופן

נדמה לי שסעיף ד' מאד כללי.

מ. ידיד: בסעיף ב' נאמר, כי השימוש בסמים גורם תלות פיזית וכו'. גם פה לא כל כך

ברור. צריך להוסיף משהו שיהיה ברור.

י. בארי: הכוונה היא, מדוע הוועדה שוללת את הגישה הסלחנית.

מ. ידיד: את הכוונה אני יודע. אבל, צריך להוסיף מלה כדי שיהיה ברור מהי

הכוונה.

י. בארי: אפשר להוסיף בסוף הסעיף: "מחמת התלות הנפשית בסם".

מ. ידיד: חסר כאן סעיף כללי בקשר להסברה לנוער ולציבור. אני מציע להוסיף

סעיף הסברה לנוער ולציבור על הסכנה הטמונה בדבר הזה. הנוגעים בדבר יסבירו במידת האפשר את הנושא הזה בהרחבה.

י. בארי: זאת הערה נכונה.

מ. ידיד: כאשר אנחנו מדברים על סמים רכים, אולי כדאי להוסיף גם את האלכוהוליסטים

י. בארי: אני לא מציע להוסיף את זה כאן.

ד"ר רייטר: אני חושב, שלא מספיק במסגרות הוועדה להטיל את הקצאת המשאבים על משרד

הבריאות ולהתעלם מתפקידם של משרדי ממשלה אחרים. אם לא תינתן עזרה מכסימלית מטעם משרדי הסעד, העבודה, משטרה וחינוך, אני חושב שכל הפעולה עלולה לרדת לסמיון. כאן צריכים להיות קונקרטיים.

י. בארי: בסעיף ד' נאמר במפורש על: "מסגרת טיפולית-חברתית המנוחקת מצריכת

סמים. הוועדה ממליצה כי הגוף הציבורי שהוקם לטיפול במתמכרים ובנגמלים מצריכת סמים יפעל לשילובם במסגרות תעסוקה ויעניק להם חומה אנושית חברתית ומוסרית."

ד"ר רייטר: אינך מפנה כוון למשרד ממשלתי מסויים. אנחנו לבד, לא מספיק.

נקודה שניה - באשר לסעיף ב', אני

רוצה למסור הסתייגות אחת. הוועדה יכולה לשלול, לא בגלל העובדה שרוב המתמכרים החלו דרכם בסמים רכים, אלא בעובדה שבסמים רכים טבועות הסכנות

ד"ר רייטר:

כשלעצמם. סמים רכים יש להם מספר בעיות כשלעצמם ובהם צריך להחשב.

סגן ניצב כספי:
לגבי שיחוף פעולה, הרי קיימת ועדה בין-משרדית. אני מציע להזכיר

את קיומה.

מי יושב שם?

ל. דיציאן:

יו"ר, היועץ המשפטי לממשלה ונציגי כל המשרדים שהזכרתי.

סגן ניצב כספי:

לגבי ההערה של איומים - מתוך נתונים רשמיים, אין נתונים שיצביעו על חופעה כה חמורה. דבר שני, אם תטילו על המשטרה לשמור על בתי מרקחת, דומני שלא נוכל לעמוד בזה.

ל. דיציאן:

אם במטה המשטרה ידעו, שבמקום מסויים ישנו בית-מרקחת פתוח, הם ישלחו 3-4 פעמים סיור משטרה לשם. האנשים האלה ידעו שהמשטרה מסיירת מדי פעם, אבל לא ידעו מתי והם ידעו שהם צריכים להזהר.

סגן ניצב כספי:

כדאי שבניסוח זה יהיה ברור.

לגבי הסברה - אני מציע להדגיש את העובדה שהסברה צריכה להנחין ע"י גופים מוסמכים ולא ע"י כל אחד.

ד"ר טרמר:

אני רוצה להתייחס לענין של 87% הפונים לטיפול מרצונם. אמנם נכון שרוב האנשים שפונים לבתי-חולים, הם לא פונים מרצונם הטוב, אלא הם פונים מהעדר האפשרות לתפקד טוב.

י. בארי:

פה נאמר: "מרצונם-הם". לא נאמר מרצונם הטוב. אפשר לומר:

"מיוזמתם".

ד"ר טרמר:

נקודה נוספת - היה מדובר על שמירה מיוחדת על בתי-מרקחת. אני חושב שכדאי לציין את הנקודה, שהגענו עם המטה הארצי של המשטרה לשיחוף פעולה ולהנחיות כלליות בענין המרפאות. כאן המשטרה מוכנה לשתף פעולה בתנאי שאנחנו נצביע על המקומות.

י. בארי:

לענין שילוב משרדים אחרים, כולל המשטרה, נגד תופעות אלימות - אין חילוקי דעות. נציין את זה ונציע נוסח מחאים.

לענין בתי מרקחת, הכוונה לא הייתה רק לפורבניות לילה, אלא גם בפריצות לבתי מרקחת שלא בתורנות. כמעט לילה לילה נפרץ בית-מרקחת כדי להוציא משם סמים, לאו דווקא בית-מרקחת בתורנות. אבל בהחלט אפשר להוסיף את זה כאן.

חה"כ שינמן - אתה אומר שזה כללי מדי. אתה מוכרח להציע משהו יותר קונקרטי.

לגבי נושא ההסברה - זאת הערה חשובה ובמקומה. עצם הצורך בהסברה לא היה שנוי במחלוקת. אם כי יש חילוקי דעות באשר לטיב ההסברה גם במימשל.

דבר שני - הגישה הסלחנית לסמים רכים. שמענו פה את נציגי הממשלה, זהם לא לגמרי חמימי דעים ביניהם באשר למשמעות של השימוש בסמים רכים, ואנחנו בנקודה זאת, או לפחות אלה

י. בארי:

שהגישו את המלצות המסקנות הללו שללו גם הגישה.

היו"ר ח. גרוסמן: אני מציעה לכתוב כך: "...הוועדה שוללה גישה סלחנית לסמים המכונים "רכים" משום שהם מזיקים ומשום שרוב המחמרים החלו דרכם וכו'".

י. בארי:

בסדר. לי נראית הצעת היו"ר כאשר לנחוק המשפחות, או לפחות הילדים מעל אבות ואמהות המתמכרים לסמים. אין צורך להרבות בדברים. מבלי לשים דגש על הנוסח, האם יש מי שחולק על הנחה זאת?

היו"ר ח. גרוסמן: הנוסח פה חשוב. אני אומרת, שצריך נוסח כזה שאומר: "הוועדה פונה למשרדי הסעד, הבריאות וקופ"ח בהם מבוטחים מתמכרים לסמים, לטפל במשפחה ובעיקר בילדים שלא יינזקו בקבלת העזרה הרפואית והסעדית, ובמידת הצורך, כאשר אין ברירה, אף להוציא ילדים ממשפחות מתמכרות לסמים".

מ. ידיד: "מהסביבה".

היו"ר ח. גרוסמן: אני אומרת בפירוש מהמשפחה. אני הזדעזעתי כאשר קבלתי את הפניה הזאת. ילדים הפסיקו לקבל עזרה רפואית, כי האבא מחמך לסמים.

י. בארי: האם יש התנגדות להצעה הזאת? — ההצעה התקבלה.

באשר להערות ההאשמה של היו"ר הוועדה, מה החשבה שנוחנים, לא רק מבחינה של פעולה פיזית בשטח, אלא לגבי אלה הצורכים והזקוקים לסמים - אני אהיה גלוי לב. אנחנו לא נוכל להמלט ולנוס מהחלטה אחת, שלא תמיד נעימה לממשלת ישראל. לי הזדמן להעיר גם במליאה וגם בוועדה, כי בשנים הראשונות לקום המדינה היתה חלוקת סמים רשמית ממשלה, ע"י הרוקח המתוזה. ביום בהיר אחד הוחלט להפסיק, ואז חלה הדרדרות גדולה בתחום הזה. אמרו כאן בישיבות, שבשלב מסויים נוכחו לדעת שזה אסון שהממשלה מחלקת סמים באים גם אלה שלא צריכים סמים, אלא סוחרים. לעניות דעתי, צריך לתת חשבה לאלה שזקוקים לסמים ואינם יכולים להגמל מהם, כל עוד אין מוסדות גמילה כפי שרוצים, שלא לדבר על מה שעשו ביפן. ביפן פתרו את הבעיה בצורה דקונית ביותר. הוציאו אותם מן החברה ושמו אותו במוסד סגור במשטר קשה למשך שלוש שנים.

אנחנו יודעים, שמי שלחוץ ונזקק לסמים, לא יכול לעמוד בפני הצורך הזה. זה יכול להגיע לפריצות, אלימות ורצח. הבה נחליט, שחוזרים לשיטה שהממשלה מחלקת סמים, ולא אז איני רואה תשובה לתופעה שיו"ר הוועדה הצביעה עליה.

מ. ידיד: אפשר לתת תשובה כללית, שהוועדה פונה לממשלה למצוא דרכים כדי לאפשר לנצרכים ביותר קבלת הסמים.

היו"ר ח. גרוסמן: הגנה על עובדים זה דבר חשוב.

ד"ר רייטר: טרמר העיר פה, כאשר מדובר על חלוקת סמים, זה רק חלק מהטיפול.

אני חושב, שהבעיה היא לא כל כך הקצאת משאבים, אלא כל המנגנון הביורוקרטי הוא מאד מסובך. כאן הוועדה יכולה לפנות, לפעול בדחיפות למען מימוש תכנית קיימת.

י. בארי:

מה החשובה שנוחנים לאיומים על פרטונל רפואי, על אחיות, רופאים,

רוקחים בתורנו?

ד"ר דייטר:

יש חשובה מסויימת באזור תל-אביב, העברה הדרגתית של אותם אנשים שמבקשים גמילה, חוך כדי סיכום עם המרפאות. פעולה דומה מתחילה בעכו ואני מניח שאפשר לעשות בצורה הדרגתית אם סמים ינחנו חוך זמן לא ארוך.

סגן ניצב כספי:

זאת בעיה של משרד הבריאות, והיא בעיה רצינית שצריך להתייחס אליה

בדיון מיוחד.

י. בארי:

מה החשובה שלכם לעכשו?

סגן ניצב כספי:

ד"ר טרמר אמר, שהיו מגעים בין המשטרה ומשרד הבריאות ונקבעו סדורים לגבי אותם מקומות שחלו שינויים ועל זה פועלים ביחד.

ד"ר טרמר:

ועדת השירותים יכולה להמליץ על אלה המשתמשים בסמים ומקבלים אותם במסגרת קיימת, יעברו למסגרת של משרד הבריאות ושם יקבלו טיפול הדרגתי. בינתיים, עץ שנקבל משאבים נוספים, לא נוכל להתגבר על הבעיה הזאת.

היו"ר ח. גרוסמן:

המסקנה היא, שהפתרון לאלה הוא בביצוע פרויקט קיים והעברתם של מתמכרים לטיפול הדרגתי במוסדות של משרד הבריאות. כל עוד אין רשת מוסדות כאלה בכל הארץ שיתנו פתרון לכל המקרים, חייבת המשטרה בשיתוף פעולה עם משרד הבריאות לחת הגנה לעובדים במרפאות הערוניות, במרפאות קופ"ח, בתי מרקחת פרטיים ועובדים סוציאליים. לחת חגנה, זה להחמיר בעונשין. ישנם עובדים סוציאליים שהם גם כן תובעים הגנה. אני אומרת להם: אפילו לרופא אין הגנה. אז הם אומרים: אנחנו רוצים סטטוס, שהפוגע בנו ידע שהוא ייענש. אנחנו לא מציעים להעמיד שוטר על יד כל עובד סוציאלי ועל יד כל בית מרקחת. אפשר לומר: "בתשומת לב של המשטרה". אני מסכימה שזה לא ענין שנאמר למשטרה, העמידו שוטר ליד כל מקום כזה.

ל. דיציאן:

יש מחלות מידבקות שלפי החוק חייבים הם בטיפול בבית-חולים ממשלתי, על מנת למנוע הפצתן. האם במשרד הבריאות שקלו את החיוב של מתמכרים בסמים לעבור טיפול של גמילה בתור חובה?

י. בארי:

היום כאשר מקבלים טיפול גמילה בבית-חולים לחולי נפש, אז חולה נפש, מכח צו אישפוז אסור לו לעזוב את בית החולים. מי שנחון לגמילה בסמים יכול ביום בהיר אחד לעזוב את בית החולים.

ל. דיציאן:

זה מתייחס לעובדה הזאת. יש מחלות מסויימות שהן מפורטות בחקנות, ובאופן מפורש נאמר, שאם נודע לרופא שלאדם יש אחת מן המחלות המפורטות בחקנות, הוא חייב למסור זאת למשרד הבריאות, ומשרד הבריאות מעביר אותו למחלקה של מחלות מידבקות והוא מוכרח לעבור את הטיפול. במקרה של מתמכרים לסמים שהם דורשים אמפת סמים - האם שקלו במשרד הבריאות להעביר את האנשים האלה לטיפול חובה, ובמקרה שהם לא רוצים לעבור את הטיפול, לומר להם: אתם לא תקבלו תרופה נוספת?

מ. חריש:

אני רוצה להתייחס להערה של
חה"כ בארי, שאם היו מחלקים

סמים, אז היו באים אנשים שלא מתמכרים...

י. בארי:

זאת הטענה של נציגי ממשלת ישראל.

מ. חריש:

זאת טענה מוזרה, כי האבחנה
בין מחמכר לסמים לאינו מחמכר,
לא קשה. אבל נדמה לי שאבחנה יותר ריאלית מזה ניתן לתת ע"י שמירה
על כל המערכת. ישנה בעיה, שמי שזקוק לסמים, גם אם העונש יהיה
מכסימלי, ברגע שהוא זקוק לסם העונש לא ירחיע.

ל. דיציאן:

נשאלת השאלה, האם להוציא אותן
מהחברה?

מ. חריש:

אחד הפתרונות הוא, שמספקים
בינתיים כדי לגמור מהמסחר.
נדמה לי, כדי לגמור את המסחר, השיטה היא ליצור מצב שאין בו שוק.
כל עוד אתה לא נותן טיפול של גמילה, אז אתה עומד בפני בעיה, או
שאתה חייב לתת מבחינה האמצעים את ההגנה, או ששייגו את זה מאיזשהו
מקום. לכן, צריך לבדוק את הנקודה של אספקה חוץ כדי פיקוח שיקבלו
רק המתמכרים.

י. בארי:

מה דעתכם?

ד"ר רייטר:

בארה"ב קיים חוק שמאפשר לדון
אדם לטיפול של תכנית זאת או אחרת,
והוא מקבל על חנאי כל זמן שהוא נמצא בטיפול. האינפורמציה שקבלתי
משם, שהדבר מסייע להם, כי דווקא את האדם לתכנית על מנת שהוא
לא יכנס לכלא. ולזה אפשר שהוועדה תכנס ביתר עומק, ואז צריך
שינוי תחיקתי. לנו אין אפשרות לחייב מישהו לבוא. אנחנו שמחים
שמישהו מגיע.

להערתו של חה"כ חריש - פה הבעיה

מיוחדת. באנגליה, כפי שמסרנו כאן, הבעיה, רוב ככולה, נשארה שקטה
בגלל העובדה שאפשר לאתר את אותם מתמכרים של ממש. ברגע שמסולק עניין
המסחר, אז כל מעגל הקסם מאבד את העוצמה שלו, אם נכנסים לחלוקה
חוץ כדי טיפול.

י. בארי:

מה התשובה בעניין פריצות ואיומים
על פרסונל רפואי?

ד"ר רייטר:

ראינו, שללכת בדרך שלילית, לחזור
לפעולה של מתן סמים ללא אבחנה,
זה לא יעיל וזה יצריך הגנה. הדרך היחידה היא מעבר הדרגתי. אם נאיץ
את העניין הזה, אין שום מניעה להקמת של רשויות טיפוליות במהירות
גדולה יחסית, ואני מדבר בסדר גודל של חודשים.

היו"ר ח. גרוסמן:

אדרבא, נמליץ פה.

ד"ר רייטר:

זה גם עניין של השגת כח אדם.

היו"ר ח. גרוסמן:

זה לא בידינו.

ד"ר רייטר:

בינתיים הדרך היחידה היא, העברה
הדרגתית עם גיבוש התכניות
הטיפוליות, ובאותם מקומות שלא נצליח בינתיים להעביר, יימשך ההסדר
הקיים ושם צריכה להיות הגנה מוגברת. למשטרה יש ביטוי לרצון הזה,
זה ממש מתבצע.

ד"ר טרמר:

זה לא שחור ולבן. יש הרבה מקרים שהגענו למסקנה שנצטרך לחלק ויש מקרים שלא נוכל לחלק. יש קריטריונים ברורים למי כן ולמי לא. אנחנו מוכנים ללכת לחלוקה באותם מקרים שישנם קריטריונים אלה. לא נוכל באופן אוטומטי לחת למתמכר סמים. ישנם כאלה שצריך לדאוג שההתמכרות אצלם לא תימשך, ושם לא הייתי הולך. אבל יש גם כאלה שנצטרך לחלק ולפי קריטריונים נעשה את זה.

באשר לחוק חובת טיפול ואישפוז - זה דבר מסובך ביותר. אנחנו כיום לא דואים גמילה בבית-חולים כחלק עיקרי. קשה לראות את זה כחובה אבסולוטית שהיא מתייחסת לכל מתמכר.

נוסף לכך, אני רוצה להסביר עובדה אחת. תקופה מסוימת היה קיים דבר כזה: אבל התכניות של בית-חולים לא הביאו תוצאות, כי לא התחילו בתכנית שיקומית מחוץ לבית-חולים. לעומת זאת, תכניות שיקומיות במסגרת מיוחדת, כן הצליחו, אם ע"י חלוקת סמים ובלי חלוקה. אני מאד מפתח לקבוע בארץ חוק חובת טיפול, ואנחנו מסתייגים מזה.

י. בארי:

מה התשובה שאתה נותן לתופעות שליליות של שימוש באלימות כיום?

ד"ר טרמר:

כפי שאמרתי קודם, לזה אין תשובה. לא ייתכן, שבמרפאות שונות, מרפאות עירוניות של קופ"ח בעיקר, יתנהלו דברים כפי שמתנהלים כעת. זאת הפרעה קשה ביותר של הסדר הציבורי. אני חושב שאנחנו חייבים להמשיך בסטוס הקיים במרפאות, עם הגנה על עובדים, ובאופן הדרגתי להעביר למסגרת מיוחדת. טוב שוועדת השירותים תמליץ על הקמה דחופה של מסגרות כאלה. אם נקים מסגרות כאלה נוכל לקחת את זה על עצמנו. מה לעשות היום? חוץ מהגנה על עובדים, אין שום תשובה.

פ. שינמן:

יש להניח, שחלק מן המתמכרים מעוניין להגמל. לא תמיד יש להם הכח להגיע לכך. אם נקבע שסמים מחלקים רק במסגרת טיפול, זהו פתרון גדול למתמכר. מצד אחד הוא רוצה בסמים ולא יכול לקבל סתם, אז הוא יקבל אותם אבל ביחד עם זה אנחנו מכניסים אותו לטיפול. זה דבר חשוב.

בקשר לבתי מרקחת ומרפאות - זאת בעיה כאובה ~~אין~~ מנוס מזה. צריכים לסמוך על המשטרה. אבל למצוא פתרון לענין זה, קשה לנו למצוא פתרון. יש אחגור למצוא ריפוי למתמכר.

ל. דיציאן:

אני מציע שנקבע בסעיף מיוחד: "הוועדה ממליצה להתנות אספקת סמים למתמכרים בחיובם לעבור תכנית טיפול ושיקום לגמילה, ובמקרה הצורך לאחוז באמצעים לחתיקה מיוחדים לשם כך."

י. בארי:

מה אתה עושה במקום שאין אפשרות כזאת?

ל. דיציאן:

שם לא נחייב אותם לעבור את התכנית.

י. בארי:

אם אני צריך לסכם את הדעות שהובעו פה בסוגיה זאת, מסתמנת מעין ההצעה הבאה: אלה שיסכימו ויבואו לקבל טיפול, להם יאפשרו גם חלוקת סמים מבוקרת ע"י המימשל. מאידך גיסא, אנחנו נפנה, גם בקריאה למשטרה, להגיש את מלוא ההגנה לפרסונל רפואי, לעובדים כלשכוח ציבוריות ואחרות ואשר באים במגע עם נרקומנים, בפני מעשי אלימות מצד הנרקומן. אגב, כאשר מפכ"ל המשטרה הופיע בשבועות האחרונים בפני ועדה זאת הוא אמר: הוא הודיע: צאו מתוך הנחה שאין מחסור בכח אדם.

ד"ר טרמר:
 אני רוצה להתייחס לדבריו של
 חה"כ דיציאן. הנוסח כפי שאחה
 מציע, הוא כן נראה לי סביר, כי אתה לא מדבר על אישפוז בבית-חולים.
 אני מציע שזה כן יכנס כהצעה למשרד הבריאות לדון עליה.

היו"ר ח. גרוסמן: עם חוספת של הגנה.

י. בארי:
 עוד נקודה - הואיל וחברי הכנסת
 בדעה למחוק את ענין הישראלים
 בחו"ל - אם הדברים היו תלויים רק בי, הייתי משאיר את זה. אבל,
 לפחות שיהיה סעיף בין המסקנות שאנחנו מגנים את הישראלים בחו"ל
 העוסקים בסחר סמים.

ה. זיידל:
 אני נגד זה. אני גם פגנה ישראלים
 שיושבים בחו"ל.

היו"ר ח. גרוסמן:
 זה אותו דבר אם מישהו יושב בחו"ל,
 או עוסק בסחר בסמים!?

י. בארי:
 השאלה אם אנחנו לפחות לא מכניסים
 סעיף ורומזים על העובדה שישראלים
 עוסקים בסחר סמים בחו"ל?

ה. זיידל:
 אני רוצה להסביר לחברים שלא
 היו בהחלטה הישיבה. אנחנו דנים
 בנושאים פנימיים שקשורים עם מצב הסמים בארץ. אם אנחנו נתחיל לגנות
 ישראלים שעוסקים בסחר סמים, אז יש ישראלים שעוסקים בבתי בושת. יש
 הרבה דברים שישראלים עושים שם. אנחנו לא צריכים להתפס לנושא של סמים.
 יש דברים חמורים שהם עושים שם. המסקנות האלה דנות בבעיית העלייה
 בצריכת סמים מסוכנים במדינה.

י. בארי: ההערה הפורמלית צודקת.

מ. חריש:
 אני לא מתייחס לנושא של הישראלים
 בחו"ל כבעיה עקרית. נדמה לי,
 שאחד הדברים החמורים ביותר בתופעה הזאת, הם אלה שעוסקים בסחר סמים,
 דבר המתלווה בנסיון לשעבד לרשת הסמים.

י. בארי:
 אם נמחק את הביטוי "בשימוש"
 בסעיף ו', האם זה עונה?

מ. חריש: כן.

ל. דיציאן:
 "הוועדה מגנה ומייחסת חשיבות
 משמעותית למלחמה בסחר בסמים מסוכנים
 וכו'".

סגן ניצב כספי:
 צריך להוסיף: "למלחמה בהברחה
 ובסחר בסמים מסוכנים וכו'".
 ובענין הישראלים בחו"ל, אני מציע
 למחוק את זה.

י. בארי: כן.

ד"ר טרמר:
 האחריות על טיפול במתמכרים, זאת
 אחריות של החברה וכל מוסדותיה.

י. בארי:
 את זה אמרנו. תודה רבה.
 ישיבה זו נעולה.